

udsigten hertil indkalkuleres i virksomhedens driftsomkostninger.« Ved *landsretten* blev sagen imidlertid afgjort med vedtagelse af en bøde på 5.000 kr. Årsagen til det dramatisk ændrede resultat var – efter det, der er oplyst af anklageren ved *landsretten* – at tiltalte nu fremlagde en erklæring fra sin revisor, der viste, at han ikke havde tjent noget ved lovovertrædelsen. Anklageren ved *underretten* har i øvrigt oplyst, at bøden ved denne instans langt oversteg det, som anklagemyndigheden havde forventet.

I *sagen om IBKA* har fortjenestesynspunktet også spillet ind. Det fremgår af østre landsrets dom af 25.6.82, at anklagemyndigheden opgjorde tiltaltes fortjeneste til ca. 80.000 kr., og at tiltalte ikke bestred dette. Forsvaret synes at have koncentreret sig om at undgå, at tiltalte blev dømt for bedrageri. Østre landsret udmålte – uden nærmere bemærkninger – bøden til 80.000 kr. *Underretten* havde sat bøden til 50.000 kr.

I *sagerne om lossepladsen i Hedehusene* har fortjenestesynspunktet også spillet en stor rolle. Det har dog næppe påvirket bødeudmålingen, men det har givet sig udtryk i konfiskation, jfr. nedenfor.

I *sagen om minkfarmen i Hvam* (Holstebro Rets dom af 17.6.81) havde miljøstyrelsen foretaget indgående bregninger af den merindtjening, som havde været forbundet med den uden godkendelse foretagne udvidelse. Anklagemyndigheden påstod på dette grundlag idømmelse af en bøde på 15.–20.000 kr. Tiltalte fremlagde en gennem sin brancheorganisation indhentet beregning, der udviste et særdeles beskedent driftsresultat af den foretagne udvidelse. Retten fastsatte bøden til 4.000 kr. og bemærkede, at den ikke fandt nogen af de foreliggende driftsøkonomiske beregninger anvendelige. – Heri ligger – efter det, der er oplyst af anklageren – at forudsætningerne for miljøstyrelsens beregninger havde vist sig diskutabile; men på den anden side forekom det usandsynligt, at tiltalte virkelig skulle foretage investeringen, hvis den ikke gav bedre resultat end beregnet af brancheorganisationen.

I *sagen om Metropak* (Tåstrup rets dom af 3.11.81) var en forureningsbegrænsende foranstaltning, der krævede en investering på 800.000 kr., sat i værk for sent. Anklagemyndigheden påstod idømmelse af en bøde på 50.000 kr.; dette beløb synes dog ikke at væ-

re sat umiddelbart i forhold til rentebesparelserne. Virksomheden anførte, at den ikke havde tjent noget på at oversidde påbuddet, idet finansieringsmulighederne var blevet dårligere. Retten fastsatte bøden til 25.000 kr. og anførte bl.a., at virksomheden ikke havde haft nogen iøjnefaldende økonomisk fordel ved at oversidde påbuddet.

I *sagen om Grindsted Products* (Grenå rets dom af 4.10.82) var de gener, der gav anledning til sagen, afhjulpet ved en investering på 629.000 kr. Denne havde tjent sig ind igen på ½ år. Retten bemærkede i præmisserne til bødeudmålingen, at den ikke havde fundet anledning til at tage hensyn til oplysningerne om økonomien i virksomhedens afhjælpningsforanstaltninger.

Sammenfattende kan siges, at den økonomiske fordel har afgørende indflydelse på bødeudmålingen, når anklagemyndighed og tiltalte er enige om opgørelsen. Er enigheden til stede er retten tilbøjelig til at idømme en bøde svarende til den økonomiske fordel.

Men er der uenighed, er tvivlen i det foreliggende materiale i det væsentlige kommet tiltalte til gode. Eller sagt på en anden måde: i disse sager er det en taknemmelig opgave at være forsvarer. Et regnskab for en større virksomhed kan jo stilles op på mange måder. Og det gælder i endnu højere grad for en delaktivitet.

Det er temmelig tydeligt, at fortjenestesynspunktet er så dominerende, at *betalingsevnen* næppe inddrages ved bødeudmålingen. Det synes ikke at gøre større forskel, om tiltalte er en almindelig pelsdyravler eller en af landets største virksomheder. Et af elementerne i offentlighedens bemærkninger til dommene har imidlertid netop været forholdet mellem bøderne og de store virksomheders betalings-evne.

Konfiskation er sket i sagerne om lossepladsen i Hedehusene. I den første sag opgjorde anklagemyndigheden fortjenesten skønsmæssigt til 30.000 kr., mens dommen skønsmæssigt konfiskerer 15.000 kr.

I den anden sag lagde anklagemyndigheden ud med en konfiskationspåstand på 1,5 mill. kr., baseret på oplysninger om prisen for et læs affald og et skøn over antallet af modtagne læs. Da tiltalte herefter fremlagde revisorerklæring om, at nettofortjenesten var 550.000 kr., lagde anklagemyndigheden dette til grund i det videre forløb. Men ved *byret-*